

PRAKTIJKVOORBEELD

Opstellen CO2-routekaart geeft GGZ Breburg richting

juli 2020

GGZ Breburg heeft met de CO₂-reductietool een eerste CO₂-routekaart gemaakt voor hun vastgoed. Voor twee grote locaties is hij uitgewerkt, voor de rest van het vastgoed is de basis gelegd door de verplichte energiebesparingsmaatregelen in te plannen. Een praktijkverhaal op basis van de ervaring van Maurice Roovers.

Naar je klimaatdoel toelopen

GGZ Breburg is een middelgrote GGZ instelling met tientallen locaties in Midden en West Brabant. In 2019 heeft GGZ Breburg, de Greendeal Zorg 2.0 ondertekend en daarmee beloofd om zich in te zetten voor 50% CO₂ reductie in 2030 en 95% reductie in 2050. Daarna realiseerden ze zich dat de manier waarop ze werkten aan energiebesparing en CO₂-reductie geen houvast bood om dit doel te halen: met alleen de focus op de verplichte energiebesparende maatregelen zouden ze de geambieerde doelen niet gaan halen, maar hoe ver zouden ze dan wel kunnen komen? Welke opties zijn er? Is nieuwbouw beter dan renovatie?

Maurice Roovers, projectleider duurzaamheid van GGZ Breburg begon daarom, samen met de vastgoedcollega's, aan een CO₂-routekaart voor hun vastgoed. Dat betekent in kaart brengen met welk pakket aan maatregelen ze hun CO₂-reductiedoelen kunnen halen. Vanuit het Expertisecentrum Verduurzaming Zorg (EVZ) wordt hiervoor de **CO₂-reductietool** aangeboden. Dat is een planningstool die je helpt 10-30 jaar vooruit te kijken en je CO₂ uitstoot zichtbaar te maken samen met kosten en besparingen. De tool laat per gebouw en voor de totale vastgoedportefeuille zien hoe ver je komt als je bepaalde maatregelen neemt. Maurice zegt daarover "Het is de eerste tool die ons op die manier helpt naar ons klimaatdoel toe te lopen. Tot nu toe keken we vooral naar haalbare maatregelen, we gingen uit van de bestaande situatie. Nu kijken we vanuit het doel."

"De tool laat zien dat het doel van 50% CO₂ reductie in 2030 zeer haalbaar is"

ORGANISATIE	GGZ Breburg
Omvang	Ruim 9000 cliënten per jaar, 1900 medewerkers (1336 fte)
Aantal panden	11 grootschalige locaties, circa 104 panden, 86.000 m2 BVO
Type gebouw(en)	Divers, kantoren, dagbehandeling, wonen, klinieken.

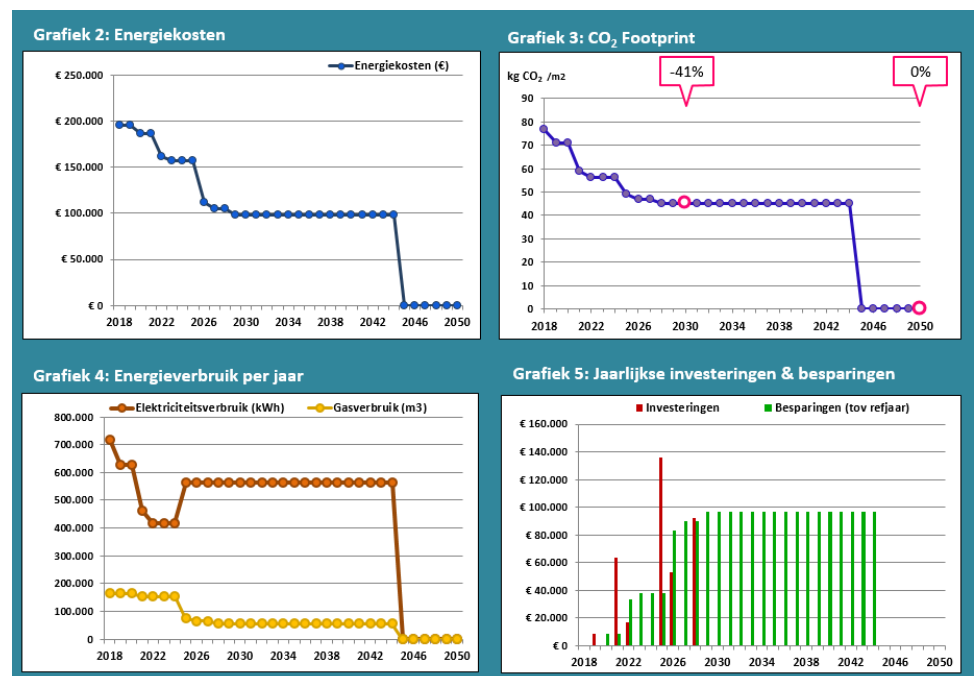
De CO2-halvering in 2030 vindt Maurice Roovers van ondergeschikt belang. “De grote lijn volgt uit de doelen en plannen voor 2050. Bij ons blijkt dat met de opgenomen maatregelen, renovatie en nieuwbouwmomenten de tussenstap in 2030 ook mooi in de buurt van de 50% uitkomt. Je moet je realiseren dat het een lange termijn planningstool is, dus dat ingrepen uiteindelijk best een paar jaar eerder of later uitgevoerd zullen worden, maar voor het inzicht dat de tool geeft is dat niet belangrijk.”

Gebruik van de tool

Maurice Roovers kan goed uit de voeten met de tool en is erg gecharmeerd van het dashboard. Als je maatregelen inplant zie je onmiddellijk de grafieken veranderen en weet je of de maatregel veel bijdraagt aan het doel. Je ziet het effect op CO₂, energieverbruik, investeringen en energiekosten. Wat betreft het invullen is zijn oordeel: “Het is wel even wennen en in het begin wat dingen goed inrichten, maar daarna werkt het als een zonnetje.”

De gegevens voor het invullen van de tool heeft Maurice samen met de senior medewerker vastgoed Paul van Gestel verzameld. De stand van zaken voor de wettelijk verplichte maatregelen (Erkende maatregelen) was al in kaart gebracht (o.a. voor het voldoen aan de Informatieplicht in 2019 en de EED audit). Het overnemen daarvan in de tool was de eerste (simpele) stap. Dit is voor alle elf locaties in de tool gezet.

De volgende stap was dat GGZ Breburg de CO₂-reductietool voor twee locaties verder heeft ingevuld: voor de hoofdlocatie in Tilburg (Jan Wierhof) en de grootste locatie in Breda (Poolseweg). Dat zijn ook de locaties waarvoor ze in 2020 het keurmerk Milieuthermometer Zorg gaan halen. Daarvoor hebben ze de Erkende Maatregelen aangevuld met klimaatmaatregelen die zich niet (standaard) binnen vijf jaar terugverdienen en daarom niet wettelijk verplicht zijn. Voor de andere negen locaties gaan ze eind 2020 de scenario's verder uitwerken. “Het is mooi dat je de tool stapsgewijs kunt invullen. Je hebt al tussenresultaat, dat motiveert om verder te gaan”.

Dashbord CO₂-reductietool (selectie) van GGZ Breburg locatie Jan Wierhof in Tilburg. Op het dashboard vind je o.a. ook een cirkeldiagram van je CO₂-footprint en een cumulatieve investering/besparingsgrafiek. De grafieken zakken in 2045 naar nul omdat het uitgangspunt is dat dan alle nieuwbouw klimaatneutraal is.

Maurice geeft aan dat het ook fijn is dat er default-waarden zijn waarmee je begint maar dat je zelf nog veel kunt aanpassen zoals energieprijzen, kosteninschattingen van maatregelen en extra maatregelen om mee verder te rekenen. Ook kun je een maatregel die niet in één keer wordt uitgevoerd verdelen over de jaren (zoals het vervangen van verlichting door LED). Zijn wens is dat de tool voor toekomstjaren met

hogere en meer realistische gasprijzen rekent. Weg van het 'hier en nu'. Maurice verwacht dat we in de toekomst veel energie zullen moeten opslaan en bufferen om te zorgen dat (piek)vraag en het aanbod van duurzame energie op elkaar aansluiten. Dat betekent dat het meer zal lonen als je je eigen energie buffert via WKO of batterijen of andere vormen van opslag.

Wat levert het op

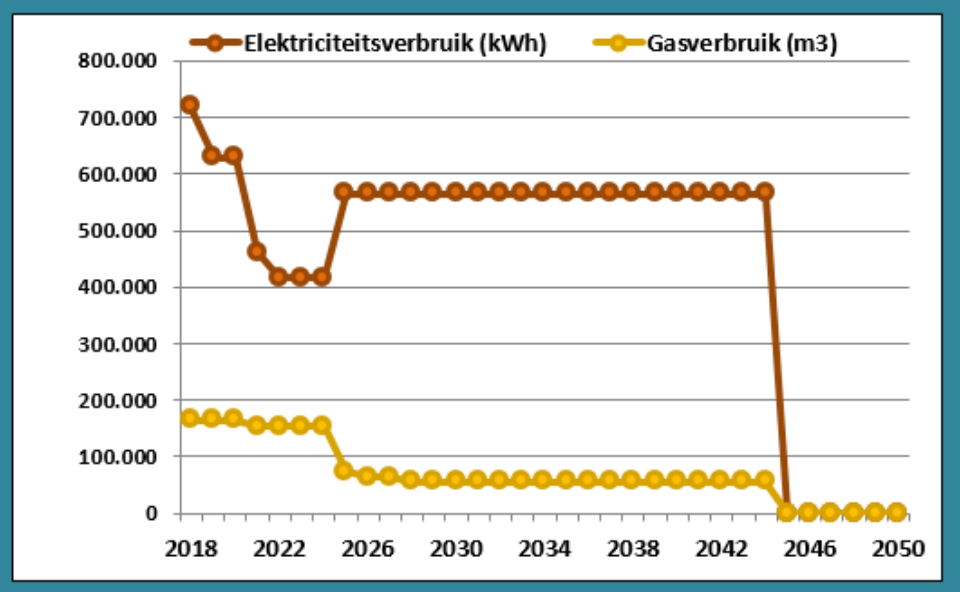
Allereerst blijkt dat de tool een middel is om het gesprek over energiebesparing binnen de organisatie aan te zwengelen. Door het invullen van de CO2-reductietool zijn meer mensen in de organisatie bekend met de wettelijke erkende maatregelen energiebesparing. Het is nu zichtbaar dat die maatregelen belangrijk zijn voor de route naar klimaatneutraal. De tool stimuleert om te zoeken naar maatregelen die veel effect hebben en betaalbaar zijn. Daarnaast maakt de tool zichtbaar hoe belangrijk het is om natuurlijke momenten (vervangingen en renovaties) te benutten voor extra energiebesparing, dat zijn vaak de grote stappen.

De grote verrassing was dat GGZ Breburg voor veel panden al een heel eind komt als ze alle erkende maatregelen uitvoert. Voor de twee locaties waar de erkende maatregelen in de tool zijn aangevuld met andere betaalbare maatregelen, zoals reeds geplande nieuwbouw, komt de doelstelling van 50% CO2-reductie in 2030 binnen bereik.

Daarnaast helpt de tool GGZ Breburg bij keuzes tussen renoveren of nieuwbouw. Voor de hoofdlocatie Jan Wierhof in Tilburg lijkt het met de huidige technieken niet goed mogelijk om het bestaande gebouw helemaal klimaatneutraal te maken, het gebouw heeft veel buitenoppervlak en is met bouwjaar 1992 bouwtechnisch niet makkelijk te verduurzamen. Daarom wordt in de tool nu rekening gehouden met vervangende nieuwbouw in de periode 2045-2050. Als je die optie invoert kun je mooi nagaan welke maatregelen dan nog wel zinvol ingepland kunnen worden omdat ze zich binnen die periode van 25-30 jaar terugverdienen. De nu ingeplande maatregelen blijken in 2030 een CO2-reductie van 46% op te leveren.

Een van de geplande maatregelen voor de Jan Wierhof is de installatie van een hybride warmtepomp, waarbij de verwarming in voorjaar en najaar grotendeels op de warmtepomp draait en de gasketel de koudepieken opvangt. Dat gaat een besparing van zo'n 50% op het gasverbruik opleveren.

Grafiek 4: Energieverbruik per jaar

Grafiek van het energieverbruik van de Jan Wierhof waarin duidelijk de ingeplande hybride warmtepomp in 2025 terug te zien is: halvering van het gasverbruik, met tegelijk een scherpe stijging van het elektriciteitsgebruik.

Milieuwinst, kosten, besparingen tot 2030

De tool geeft je een indicatie of een maatregelenpakket kosteneffectief is en of daarmee klimaatneutraliteit binnen handbereik komt. Je ziet dat je maatregelenselectie ertoe doet. Doordat je ook geplande renovaties en vervangende nieuwbouw kunt inplannen kun je de effecten daarvan meetellen in het totaalplaatje.

De CO2-reductietool is voor alle elf grootschalige locaties ingevuld met de Erkende maatregelen. Voor twee grote locaties zijn ook maatregelen ingepland met een langere terugverdientijd.

De tool geeft nu voor 2030 voor de elf locaties samen:

- CO2 footprint 44% lager;
- Elektraverbruik 32% gedaald;
- Jaarlijks zelf 490.000 kWh aan duurzame elektriciteit opwekken;
- Gasverbruik 55% lager.

De 50% CO2 reductie in 2030 wordt dus nog niet helemaal gehaald, echter we hebben nog mogelijkheden bij te sturen.

Financieel voorspelt de tool voor de periode 2020-2030:

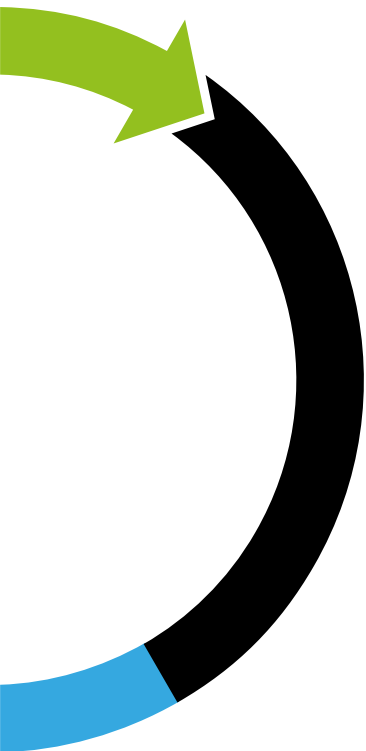
- Investering 716 k€
- Besparing 1.345 k€

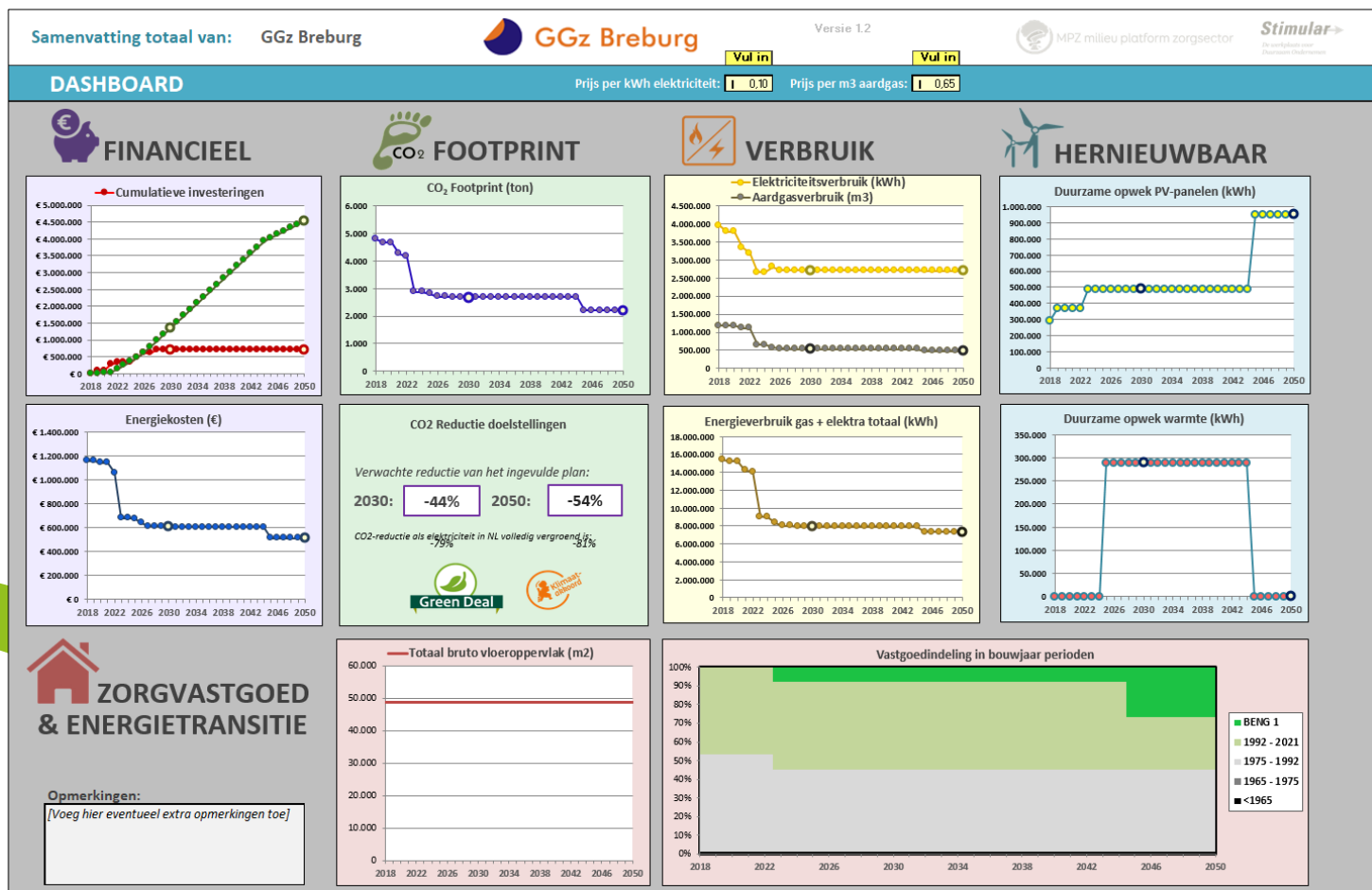
CO2 routekaart nog niet compleet – Hoe verder

Voor de tweede fase, 2030 - 2050 zijn nog weinig besparingen ingepland. Daarom is 100% CO2 reductie nog niet in beeld. Deze puzzel zal Maurice samen met zijn collega's de komende tijd verder gaan invullen door per pand de interessante opties om de energievraag te verlagen en afscheid te nemen van het gas te onderzoeken. De nieuwe versie van de tool (versie 3) kan daarbij helpen omdat daar extra besparingsmaatregelen in op zijn genomen.

Vertaling CO2-routekaart naar de praktijk

Maurice geeft aan dat het vooruitkijken met de CO2-reductietool goed aansluit bij de peilers van het beleid van GGZ Breburg: Leveren wat kan, binnen de middelen die er zijn, toekomstvast. Het LangeTermijnOnderhoudsPlan, heeft nu een scope van vijf jaar, met behulp van de tool kan GGZ Breburg dat geleidelijk gaan verruimen naar 10 jaar. In de beleving van Maurice geeft het rust aan de organisatie om ook vanuit het 2050 doel terug te redeneren in zowel strategische als ook financiële zin naar vandaag.

Dashboord van de CO₂-reductietool van GGZ Breburg. Hier wordt het totaalresultaat van de CO₂-route kaarten van de elf grote locaties getoond. Voor alle elf locaties zijn de effecten van de Erkenste maatregelen in kaart gebracht, voor de twee grootste locaties zijn ook andere besparings- en verduurzamingsmaatregelen ingevuld.

Het expertisecentrum verduurzaming zorg wordt uitgevoerd door:

Stimular

MPZ

TNO

in afstemming met de brancheorganisaties NFU, NVZ, ActiZ, VGN en GGZ Nederland

Contactpersoon: Willemien Troelstra; w.troelstra@stimular.nl

Er is geen garantie dat de bovenstaande informatie correct, up-to-date en/of volledig is. De informatie en vermelde gegevens zijn dan ook niet uitputtend bedoeld, de inhoud is van informatieve aard en is niet leidend voor een specifieke situatie.

